

Viisas Elsa

Elipä muinoin mies, jolla oli 'Viisas Elsa' niminen tytär. Kun nyt tuo oli täysikasvuiseksi tullut, sanoi isä: "sopisipa meidän jo hänet näyttää." - "Kyllä maar," vastasi äiti, "jos vain kosia tulisi." Viimein tulikin kaukaa muuan Hannu niminen ja pyysi häntä vaimoksensa, mutta panipa ehdoksi että tuo Viisas Elsa tosiaankin olisi aivan ymmärtäväinen. "Oi," väitti isä, "hän vasta terävä-päinen," ja äiti lisäsi: "hän tuulen näkee kadulla kiitävän ja kuulee kärpäsenkin yskän." - "No niin," sanoi Hannu, "jollei hän oikein peri-viisas ole, en minä hänestä huoli." Kun sitten syömästä päästyään pöydän ääressä vielä istuivat, käski äiti Elsan mennä noutamaan olutta kellarista. Viisas Elsa silloin kannun otti seinästä sekä läksi kellariin, matkalla kantta oikein aika lajilla läpsäyttäen, ett'ei aika aivan ikäväksi kävisi. Perille päästyään hän tuolin asetti tynnyrin etehen, ett'ei hänen tarvitsisi alas-päin kumartua, josta selkä ehkä tulisi kipeäksi ja kuka-tiesi pahankin vamman saisi. Sitten hän jalallaan kannun lykkäsi eteensä sekä veti hanasta tapin, eikä hän silläkään välin, jolloin olut kannuhun juoksi, suonut silmilleen jouto-aikaa, vaan rupesi seiniä tähystelemään, sinne tänne katsahdellen, ja huomasi viimein ihan oman päänsä päällä katossa risti-kuokan, joka oli muurarilta sinne unohtunut. Tuosta Viisas Elsa itkemään rupesi, itsekseen ajatellen: "jos Hannu minun naipi ja meille lapsi syntyy, sekä jos tuo aika-ihmiseksi kasvaa ja me hänen sitten kellariin lähetämme, tynnyristä olutta laskemaan, risti-kuokka ehkä putoo päähän ja tappaa lapsemme."

Sinne tyttö nyt jäi istumaan, katkerasti itkein tuota vastaista kovan onnen kohtausta. Huoneessa oliat odottamistaan olutta odottivat, mutta eipä Viisasta Elsaa kuulunutkaan. Silloin emäntä piialle sanoi: "mene kellariin katsomaan, minne Elsa on jäänyt." Piika kohta menikin ja löysipä tytön ääneensä itkevänä tynnyrin edessä istumasta. "Mitä itket, Elsa?" kysyi piika. "Voi," vastasi tämä, "onhan minulla itkemisen syytä; jos Hannu minun naipi ja meille lapsi syntyy, sekä jos tuo isoksi ehdittyään tänne tulee olutta laskemaan, saattaa ristikuoikka pudota hänen päähänsä ja kolhasta hänet kuoliaksi." Tähän piika virkahti: "no tuopa meidän Elsa vasta on viisas!" ja meni istumaan tytön viereen sekä rupesi hänen kanssaan tuota uhkaavaa onnettomuutta itkemään. Vähän ajan

kuluttua, koska ei piika palannutkaan ja tuvassa istujia kovasti janotti, sanoi isäntä rengille: "juokse sinä kellariin katsomaan, minne Elsa ja piika ovat joutuneet." Renki meni, ja kellarissa istui itkemässä sekä Elsa että piika. Hän silloin kysäsi: "mitä siinä itkette?" - "Voi," sanoi Elsa, "onhan meillä itkemisen syytä; jos Hannu minun naipi ja meille lapsi syntyy, sekä jos sitten tuo täysi-ikäisenä tänne tulee tynnyristä olutta laskemaan, putoo kentiesi risti-kuokka hänen päähänsä ja tappaa hänet." Silloimpa huudahti renki: "no tuopa meidän Elsa vasta on viisas!" istui toisten rinnalle ja rupesi pahasti parkumaan. Tuolla tuvassa renkiä varrottiin, mutta koska ei häntä kuulunutkaan, sanoi isäntä vaimollensa: "mene toki sinä, kultaseni, kellariin katsomaan, mitä Elsa siellä viipyy." Emäntä menemään läksi ja tapasipa kellarissa kaikki kolme vaikeasti valittamasta sekä kysyi, miksi noin uikuttivat. Elsa nyt äidillensä kertoi, että hänen joskus vastedes ehkä saatava lapsensa risti-kuokasta varmaankin saisi surmansa, jos lapsi ensin isoksi kasvaisi ja menisi olutta noutamaan sekä jos tuo risti-kuokka hänen päähänsä putoisi. Silloin sanoi myöskin äiti: "tuo meidän Elsamme vasta on viisas!" ja meni piikan entisten joukkoon itkemään. Isäntä yli-kerrassa vielä kappaleen aikaa odotteli, mutta koska ei vaimo palaamista tehnyt ja hänen janonsa yhä kovemmaksi kiihtyi, sanoi hän viimein: "täytyy maar minun itse mennä kellariin tiedustelemaan, minne lienee Elsan jäänyt." Mutta nähdessään perille tultuansa kaikkien siellä rinnatusten istuvan uikuttamassa sekä kuultuaan tuovan syyn semmoisen, kuin että se lapsi, jonka Elsa ken-tiesi joskus synnyttäisi ilmoja ihailemaan, ehkä suistuisi surman suuhun, jos risti-kuokka sattuisi katosta putoamaan aivan sinä hetkenä, jolloin tuosta lapsesta kasvanut aika-ihminen juuri osaisi olemaan ihan sen alla olutta tynnyristä laskemassa, huusi hän innostuneena: "oi tuota viisasta Elsamme!" ja istahti maahan sekä rupesi itkeä ruikuttamaan, kuten muutkin. Kosia kauan aikaa tuvassa istuskeli ihan yksinensä eikä ketään näkynyt palaavan, ja pöllähtipä sentähden hänen päähänsä: "ehkähän tuolla minua odottelevat, täytyypä minunkin mennä tuonne katsomaan, missä toimissa siellä lienevät." Kun hän sitten kellariin tuli, sielläpä istui kaikki viisi surkeasti vaikeroiden, ilkeästi

ulvoellen, toinen toistansa hurjemmin. "Mikä kamala onnettomuus nyt on tapahtunut?" kysyi hän kohta. "Voi, Hannu kulta!" vastasi Elsa, "jos me menemme naimisiin ja meille syntyy lapsi, sekä jos se aika-ihmiseksi elää ja me sitten ken-tiesi hänen tänne lähettämme olutta noutamaan, saattaa niin pahasti käydä, että risti-kuokka, joka tuonne ylös on istumaan jäänyt, ehkä putoaa katosta, halkaisee häneltä pään ja vie heti hengen! eikö siinä itkemisen syytä kyllin kylliksi?" - "No niin," sanoi Hannu, "parempaa järkeä ei minun talossani tarvita! koska, Elsaseni, näin viisas olet, minä sinun tahdon vaimokseni." Sitten hän tyttöä kaappasi kädestä sekä veti hänen pois kellarista: ja vähän ajan kuluttua jopa tuli häät.

Kun jonkun aikaa olivat naimisissa olleet, sanoi Hannu; "minä lähteä ai'on pois kotoa työhön, rahaa ansaitsemaan, mene sinä, vaimoseni, pellolle ja leikkaa ohramme jotta talven varaksi leipää saisimme." - "Kyllähän, rakas Hannuseni, minä tuon teen." Kun sitten Hannu oli lähtenyt, keitti Elsa hyvän puron ja vei sen myötänsä pellolle. Tultuansa perille hän itseksensä lausui: "mihinkä toimeen minun tässä on ryhtyminen? rupeenko ensin leikkaamaan vai syömäänkö ensiksi?" - "Noh tietystihän syöminen ensimmäinen." Nyt Elsa puuro-astian hotki tyhjäksi, ja näin viimeinkin saatuaan vatsansa oikein täpö täytehen hän taas sanoi: "mihinkä minun nyt on ryhtyminen? rupeenko ensin leikkaamaan vai panenko ensiksi maata?" - "Noh onhan makuu makeampi, se siis ensimmäiseksi." Sitten hän ohraan meni maata ja nukkui kohta sikeään uneen. Hannu jo kauan oli ollut kotona, mutta eipä Elsaa kuulunut, ja hän silloin ajatteli: "oi onhan tuo Elsani viisas! hän niin ahkera ompi, ett'ei hän kotia palaa edes syömäänkään." Koska kuitenkin vaimo yhä viipymistänsä viipyi ja ilta jo joutui, läksi Hannu katsomaan, paljonko hän oli saanut leikatuksi; mutta eipä mitään leikattuna ollutkaan, vaan Elsa nukuksissansa ohrassa makasi. Silloin Hannu vilppaasti juoksi kotia ja toi sieltä pienillä kulkusilla varustetun linnun-paulan sekä kiersi sen Elsahan kiinni; mutta tämä nukkumistansa yhä vain nukkui. Sitten hän taas kotihin riensi, pani lukkuun tuvan-oven ja meni työ-tuolillensa istumaan. Vihdoin, kun jo aivan pimeä oli, heräsi Viisas Elsa, hänen noustessansa kilesemään rupesi ja kestopä sitten hänen käydessänsä tuota kilinää joka ikiseltä askeleelta. Tästä hän pelästyi, alkoi epäillä, oliko hän toden tottakin tuo Viisas Elsa, ja mumisi: "minäkö minä olen, vai enkö minä olekkaan minä?" Mutta eipä hän tietänyt, mitä

vastata, vaan seisoa töllötteli siinä ison aikaa kahdella päällä, kunnes viimein hänessä, päätös syntyi tällainen: "menempä kotia kysymään, minäkö minä olen vai enkö olekkaan itse minä; siellä tuo kyllä tiedetään." Nyt hän kotiin juoksi tuvan ovelle, mutta se oli lukussa; hän sitten akkunaa naputti, huutaen: "Hannu hoi, onko Elsa tuolla sisällä?" - "On kuten onkin," vastasi Hannu, "täällä hän istuu." Tuosta pahasti pelästyen Elsa raukka kirkasi: "enhän minä siis itse minä olekkaan," sekä riensi toiselle ovelle, mutta kun talon-väki kulkusten kilinän kuuli, he eivät avata arvanneet, eikä hän siis mihinkään päässyt katos-alle. Silloin hän juoksi pois kylää kohden eikä kukaan ole häntä sittemmin nähnyt.

* * *